

REDACTIA
strada Aulich Nr. 1
ABONAMENTUL
Anstro-Ungaria:
an 20 cor. pe 1/2
10 cor.; pe 1/4 de an
pe 1 luna 2 cor.
de Duminecă pe an
4 coroane.
pestru România și
răniătate pe an:
40 franci.
descripție nu se napolază

TRIBUNA POPORULUI

ADMINISTRAȚIA:
Arad, strada Aulich Nr. 1
INSERȚIUNILE:
de un și garmond: prima
dată 14 bani; a doua oară
12 bani; a treia oară 8 b.,
de fiecare publicațiune.
Atât abonamentele cât și
inserțiunile sunt a se plăti
inalt în Arad.
Scrieri nefracate nu se
primesc.

Calăii culturii.

(S.) Când vrea Dumnezeu să pe cineva, îi ia mințile, zice un verb.

Ne vine în minte acest proverb la hotărârea comisiei de instrucție a orașului Budapesta, hotărârea care s'a decretat, că nu este de înțeles ca limba germană să fie învățată în școlile din capitala țării.

Câtă orbie șovinistă! ce mare față cu cultura, cuprinde această hotărâre!

Vrajmășia șoviniștilor maghiari și Germanilor și pe această cale să se dovedească; dar tristele pierderi, pe urma acestei erorășii, de sigur că nu Germanii vor suferi.

Uitând binefacerile culturii germane, uitând de recunoștința ce datorăm ei și puternicei culturii germane, intru-ce privește dezvoltarea vieții științifice și culturale, în orbia lor față compatrioții noștri uită și avantajele pe care le oferă viitorului adăparea la bogatul isvor german.

Urginindu-se învățământul în școlile maghiare numai la limba maghiară, în îngust cadru va fi strînsă cultura generală! Generațiile viitoare care adăpându-se la acest singur învățământ, „cuceririle spiritului maghiar“, în grele împrejurări vor fi puse, în marginile și neputințioase își adăparea chiar și ei, în momente când cum au mai fost, și la Paris.

Uitând și perorând am auzit în vorbiri rînduri pe compatrioții maghiari, că școlile din Ungaria și Franța, sunt superioare chiar și față de Franța. Și poate că s'au și șoviniști, cari s'o creadă aceasta, numai așa s'ar mai putea explica că tendința de a reduce la o secundă cu totul secundară studiul străine, în special al limbii germane, și excluderea lui chiar, merge înainte.

Centrul politic al monarhiei, cred șovinisti, în fanatismul său avîntă atât de sus, încât se deja dispensați de a reflecta la probleme culturale ale neamurilor din Apus. În îngâmfarea au pus deja mâna pe „piatra de temelie“ și preamăresc exclusivismul maghiar până și în „cultură“.

Se apar într-o stare de suflet în această atitudine a lor, în loc de a se fi cumințit din trecutului, ei se avîntă cu și cu răia furie pe calea în care de ori s'au potignit.

este recentă în amintirea noastră studenților universitari ma-

ghiar la congresul studentesc din Paris. O deservită lipsă de cunoștințe în chestiile ce s'au discutat cu acea ocaziune, mai mult chiar, necunoașterea limbii franceze de către studențimea maghiară, ce rușine, ce fiasco au provocat pentru elita tinerimii maghiare.

Prezentarea lor în masă, luxul îmbrăcămintelor lor, etc., nu au avut darul de-a subjugă pe nimeni; cuvântul lor se aștepta într-o importantă discuție pentru demnitatea lor, și acest cuvânt nu s'a găsit cine să-l rostescă. Educația șovinistă îi umple de fudulie, „cultura națională“ îi face refractari pentru adevărata cultură, îi face incapabili de-a participa cu sufletul la armonia universală a științei, ale cărei porți le deschide cunoștința limbilor marilor popoare-stegare ale culturii.

Și pe când de datoria tuturor acelora cari au să vegheze în această țară asupra progresului cultural ar fi ca să tragă consecvențele neajunsurilor din trecut, un consiliu de instrucție din capitala țării vine să mai mărească șirul neajunsurilor de această categorie.

Nu au ideie de limba franceză studenții maghiari; sunt puși pe cale de-a nu mai pute să-și câștige nici brumă de cunoștință a limbii germane. Rup cu interesele mari ale culturii, se isolează de popoarele culte, — sunt disprețuitori pentru limbile compatrioților lor de alt neam... Ce le rămâne?

Ca să potrivim un rînd din imnul lor național, potrivit cu împregiurările ce-și creează, zicem:

În lumea cultă de-aci înainte pe seama voastră nu va fi loc!...

Și această situație și-o pregătesc în alaiul și aprobarea presei șoviniste, căci șovinismul e patima orbitoare care îi face să nu vadă, cum își taie craca de sub picioare.

E o răsunare, a cărei criminalitate se resfrînge asupra răsunătorului; e o răsunare contra meritatelor palme austriece aplicate pe obrazul șovinismului.

Și dacă inconstient sunt mînați șoviniștii spre această satisfacție, e foarte trist pentru ei; e foarte trist când acțiunii de o vitală importanță se săvîrșesc departe de lumina sufletului. Ear' dacă își dau seamă de ceea-ce fac, atunci grele zile pregătesc viitorimii maghiare, zile de întuneric... atunci rolul ce ei îndeplinesc, este rolul de calai și culturii.

Ministrul Lukács László în lumină guvernamentală. Cu ocaziunea expunerii sale asupra bugetului general al statului, ministrul de finanțe a fost obiectul unei deosebite atențiuni din partea presei. O parte din presa maghiară îl laudă pentru prisosul ce se realizează prin bugetul întocmit de Lukács, dar elogii pentru capacitatea sa financiară îi aduce abia câteva ziare provinciale guvernamentale.

Semioficioșul „Budapesti Hirlep“ însă nu poate să-și calce pe inimă, și la loc de frunte vorbește despre opera ministrului de finanțe în termenii următori:

„Acea superioară unitate economică și etică, în care se absorb toate resursele, înțelegând și viziunea statului, acea unitate care armonizează orice disonanțe în viața economică, sporirea bunului stări naționale, nu are loc în expunere. Expunerea nu merge decât până la echilibrul de contabilitate, până la mecanica încheiere a cumpenei cifrelor de contabilitate“.

Aceasta e părerea valiaților Apponyiști, mentorii lui „Budapesti Hirlep“ despre pricupeala economico-financiară a actualului ministru de finanțe.

Nou proces de presă al „Tribunei“. Di Andreiu Baltes, redactorul responsabil al „Tribunei“ din Sibiu, a fost citat pe Sâmbătă la judele de instrucție Gödri Sándor, pentru a i-se lua interogatoriul într'un nou proces de presă, ce i-s'a intentat. După-cum este informată „Tribuna“, de asta-dată i-s'a improcesuat prim-articolul „Punctul stavilă!“, publicat în numărul 150 din anul acesta.

Constatări prețioase.

În discuțiunile din parlament, în ședința de la 13 i. c. a fost la ordinea zilei chestia regulării comerțului și a comandelor, înlăturarea vîgheților, cum le zic ziarele maghiare, din comerțul din patrie, înlăturarea samsarilor.

În ordinea discuțiunii Polonyi Géza ia cuvîntul, și face următoarele constatări:

În Ungaria, în clasa agricultorilor a fost o clasă de manufacturieri, care își îndeplina cu credință datoriile patriotice, da ostași și plătia biruri; și a indicat calea pe care pot înflori singuraticile ramuri ale industriei maghiare. Dar ce a devenit vechea industrie maghiară? Unde sunt vechii cizmari și pălărieri? I-a măturat greutatea vremurilor moderne, greutățile publice cari îi apăsau. La Szolnok, atunci când el a fost ales întâia oară, l'au votat 500 cizmari; la ultimele alegeri abia au mai fost 25 cizmari alegători, celalți toți s'au prăpădit materialicește. Așa este aceasta și în celelalte părți ale țării, și cu toate meseriile. Ziarele anunțau că Șahul Persiei a cumpărat la ceg-ul Kohn și Heiman...

I-a măturat jidovismul internațional pe toți și a acaparat totul în țara aceasta, — cam târziu fac compatrioții noștri această constatare, o fac că îi arde mucusul la degete; dar mai bine târziu, decât nici odată.

Din Dietă.

Camera deputaților.

— Ședința de la 13 i. c. n. —

La ordinea zilei proiectul despre regularea comandelor de negoț și industrie. Ar fi fost a se dezbate proiectul despre industria și comerțul ambulant, care s'a prezentat camerei încă în anul 1893. Acest proiect însă — a dispărut, pe când tocmai era să se discute și în casa magnaților. Deputatul Rátkay László face deci atent guvernului, ca asemenea inconvenient să nu se mai repețească în viitor.

Incepîndu-se dezbaterile în general asupra proiectului, cel dintâiu a vorbit deputatul Polonyi Géza, care a arătat pe larg starea de până acum și de azi a industriei micilor din țară, cum și scăderile și mijloacele de îndreptarea rului, atât de păgubitor pentru industria indigenă. A făcut imputări și guvernului pentru decadența industriei, dar proiectul totuși l-a admis pentru dezbaterile în special. Au mai vorbit la acest obiect și deputații Major Ferencz și Visontai Soma, cari asemenea au primit proiectul în general.

După pauză au urmat apoi câte-va interpelații.

Györffy Gyula, vîrsînd lacrimi de crodil asupra sorții Săculilor, a interelat pe guvern: ce, cum și când are de gând să scape de la „perire“ pe bieții Săculi, cari în trecut și în prezente au mare misiune de împlinit. Cine-i poate înlocui pe Săculi în apărarea țării — întrebă el, — dacă ei vor perî odată?

A doua interpelație a fost a deputaților Pichler Gyözö și Major Ferencz despre noiele drumuri de fer, ce au în curînd a se construi în Bosnia-Herțegovina. Amîndoi interelantii vîd înainte, că din noiele căi ferate mai mult profit vor avea Austriacii, pe când Ungaria nu se va alege cu nimic.

Întrebă deci guvernul: ce măsură are de gând să ia, pentru-ca asta să nu se întemle?

Al treilea a interelat bătrînul deputat Madarász Jozsef în interesul învățătorilor ovrei. Sunt foarte mulți învățători ovrei fără cualificație, aplicați în paguba celor diplomați; — are ministrul școlilor de gând — întrebă interelantul — să cerceteze starea învățătorilor jidovi?

Toate interelatiunile au fost predate ministrilor respectivi.

Casa magnaților.

— Ședința dela 13 i. c. n. —

Sâmbătă a fost prima ședință — după vacanță — în Casa magnaților, cari s'au întrunit de data aceasta în număr neobișnuit de mare. Ear asta pentru faptul, că în ședința aceasta s'au prezentat pentru prima-dată nouii preșidenți.

Mai întăiu ministrul-preșident Széll a cetit magnaților actul de numire a nouilor preșidenți: contele Csáky Albin, ca prim-preșident; Ernuszt Kelemen și baronul Kemény Kálmán, ca vice-preșidenți, după-ce vechii preșidenți: contele Károlyi Tibor și baron Vay Béla s'au retras din cauză de sănătate.

Ședința s'a deschis prin președintele de etate, episcopul reformat Kiss Áron; ear' după dînsul a ocupat scaunul presidial noul vice-preșident Ernuszt, deoarece-ce contele Csáky, fiind încă și deputat în Cameră, își va începe funcția de preșident al mag-

Avis!

Am onoare a face cunoscut onoratului public, că în urmarea abdicării mele din postul de fisc al institutului de credit și economii „Victoria”, mi-am deschis cancelaria advocațională în **Arad, strada Salacz Nr 1.** Deci mă recomand în atențiunea și bunăvoința tuturor amicilor și cunoscuților.

Cu toată stima:

Georgiu Lazaru,
advocat.

508 1—3

Băile dr. P. Opre (foste „Katalin“.)

Pięta Tökoly, colț cu strada Lazar Vilmos.

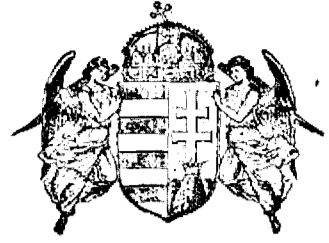
Pentru domni și dame.

Modern aranjate: băi de aburi, basinuri mari cu apă caldă și rece, — băi de vană. Dușuri exelente.

Pentru bolnavi îngrijire și tratament nou, după cele mai noi cuceriri ale științei.

Prețuri moderate.

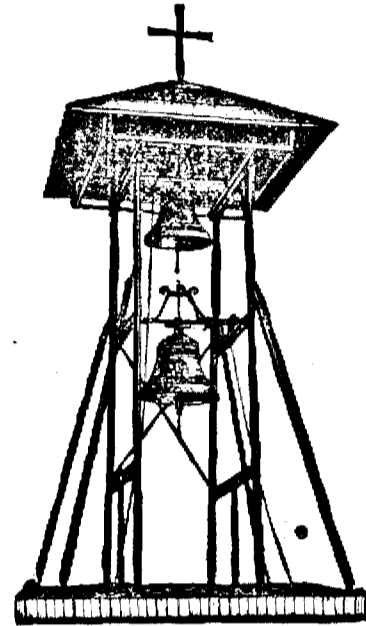
508 2—

Turnătoria de clopote și de metal
a lui

Antoniu Novotny

in Timisoara-Fabric

se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armonioase, pe lângă garanție pe mai mulți ani, provăzute cu adjuștări de fer bătut, construite spre a le întorci cu ușurință în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lătare prin ceea ce sunt mântuite de crepare. — Cu deosebire recomand

clopote patentate găurite

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminoasă decât clopotele turnate după sistemul ve hiu, așa, că un clopot patentat cu 300 kg. este egal în tonul unui clopot de 400 kg. făcut după sistemul vechiu. Mai departe se recomandă spre facerea scaunelor de fer bătut, de sine stătător, — spre preadjuștarea clopotelor vechi cu adjuștare de fer bătut — ca și spre turnarea de toate de metal. Clopote în greutate de 300 kg. și mai jos se află totdeauna gata în magazin.

Preț-curanturi ilustrate se trimit la cerere grătuit și franco.

505 3—

A apărut

Și se află de vânzare la administrația „Trib. Poporului“ următoarele opuri:

	coroana	fleri
1.) „Geografia Comitatului Arad“, pentru clasa a III-a școalelor populare, de Damaschin Medre, învățător; aprobat de Consistor ilustrată cu chărți geografice	—	—70 „
2.) „Amicul Poporului“ — de Titus Vuculescu, pretor. Indreptar practic în cause administrative. Prețul	—	— 1.— „
3.) „Lupta pentru drept de Dr. Rudolf Ihering traducere de T. V. Păcățean, —	—	— 2.— „
4.) „Judecătorille cu jurații“ — de Teodor V. Păcățeanu, —	—	—80 „
5.) „Libertatea“ — de Ioan Stuart Mill, tradusă de T. V. Păcățeanu, —	—	— 2.— „
6.) „Principiile politice“, după Dr. T de Holtzendorf, de T. Păcățeanu —	—	— 4.— „
7.) „Caractere morale“ — exemple și sentințe culesse din istoriile și literaturile popoarelor vechi și moderne, de Ioan Popea, profesor în Brașov. —	—	— 2,50 „
8.) „Răsboiul pentru neatarnare“ și „Povestea unei coroane de oțel“ ambele de George Coșbuc. Prețul Răsboiului	—	— 1,20 „
Prețul „Coroanei“	—	— 1,60 „
9.) „Din vremuri apuse“ — de Iudita Secula născ. Truția —	—	— 1.— „
10.) „Vieritul“ — de Petru Vancu, —	—	— 1.— „
11.) „Teoria Dramel“ — de Dr. Iosif Blaga. —	—	— 3,60 „
12.) „Juvenilia“ — de Sextil Pușcariu. —	—	— 1,60 „
13.) „Cuvântări bisericesti“ — traduse de Ioan Genț. —	—	— 5.— „
14.) „Pribeag“ — de Ioan Iosif Sceopul, —	—	— 1,50 „
15.) Instrucțiuni populare despre Datorințele și Drepturile purtătorului de dare edate de Vilhelm Niemandz —	—	— 1,20 „
16.) „Liturgia Stului Ioan Crisostom“ (pe note) pentru cor mixt pe 4 voci — de Nicolae Stefu învățător în Arad. Această liturgie conține toate cântările liturgice, ce are să răspundă corul în Dumineci și sărbători. Pe lângă acestea mai conține irmoase, priceșne și un adaus de cântece populare. Toate imnele se pot cânta și numai pe 2—3 voci. Prețul unui exemplar s'a redus dela 6 la 5 coroane.	—	—

La comande să se mai adauge de fle-care op 10 fleri spese postale.